

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Azok a Lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Előfizetési felhívás

a

„Köz művelődés“-re.

Lapunk, az erd. rom. kath. irodalmi társula heti közlönye, a jövő 1887. évvel pályafutására X évfolyamát kezdi meg. — Mennyiben felelt meg e lap azon szép feladatának, hogy egy tudományos irodalmi társulatnak méltó közege, az erdélyi kath. egyház érdekeinek hű védője és előmozdítója, szóval az erdélyi katholicismuskak tiszteletre méltó képviselője legyen: annak megítélése nem tartozik hozzánk; bennünket megnyugtat a tudat, hogy mindent megtettünk, a mi tőlünk kitelhető volt, hogy a nagy feladatot legalább megközelítsük; és erős az elhatározásunk, jövőben sem lankadni, de sőt hatványozott buzgalommal haladni előre a megkezdett uton.

Igen t. olvasóinkat csak arra kérjük, hogy nekünk e nehéz feladat iránti törekvéseinkben segítségket nyújtani sziveskedjenek azáltal, hogy részint a társulatnak tagokat, részint pedig a lapnak előfizetőket szerezni sziveskedjenek.

Előfizetési föltételek:

Egész évre: . . . . . 4 frt.
Félévre: . . . . . 2 frt.
Negyedévre: . . . . . 1 frt.

Az irod. társulattagjai a lapot tagdíjaikért kapják. Gyulafehérvár, 1886. december hó 17-ikén.

Azoknak, a kiket illet.

Manapság gyakori a vád, hogy a kath. papság kulturális s egyéb nemes irányu törekvések s ezek terhei alól szereti magát kivonni. Hanem az inkább azok részéről szokott eredni, kik vallási vagy katolikus jellegü dolgokkal nem igen óhajtvá törődni, épen azért nem is tudnak azon világossághoz jutni, melynek fényénél az ilyféle vádak alaptalanságát átlátnak és jobb meggyőződésre jutnának. Jó azért némelykor ily vádakkal szemben is tollat emelni, hogy vádlóink a valót megismerve, a rideg elfogultság vagy tájékoztatlanságból kiemelkedjenek s minket helyesen ismerve hozzánk melegebben simuljanak.

Ki ismeri a mi belső életünket, a ki tudomásával birand azon kulturális, humanisztikus s vallási intézményeinknek, melyek az egyházmegyékben már régóta alapítattva viragzanak s üdvös kihatásukat egy nemzeti, mint kulturális czéllokból forrásaikhoz mérten jótékonyan éreztetik: az ilyenek szeméiről leesik a hályog s látni fogják, hogy bizony a papság nemesak az újabb időkben nagyobb mérvben éledezni kezdett közművelődési mozgalom alatt és után, hanem már jóval előbb a közművelődés zászlójának áldozataival diadalmas hordozója volt. A mai idők szelleme ézerféle követelményével a zsebek és jótékony sziveknék legnagyobb kiaknázója s az embert már-már azon érték szerint kezdik mérlegelni: mekkora összeg szerepel jól nyomdafestékezett számokban neve után valamely ügy érdekében.

A ker. jótékonyág azon működését, mely, mikor alamizsnát osztogat, nem áll ki az utcák szegletére: alattamos hazugságnak keresztelik, s hogy meg is legyen bémálva: a szerénység ily férfiat arczul ütök, megdögönyözik azon szellemi füttykösségekkel, melyek a liberalizmus táborában nagy rakományokban állnak készletben. Ott, hol a jámbor szerénység elegendő türelemmel rendelkezik, mindazokat békésen elszenvedi az áldozatkész kebel, mert

örvend, hogy miként az Urnak apostolai, méltó lett Jézus és az ő nevén alapuló valódi humanitár és kultura nevében gyalázatot szenvedni. Azonban ezen apostoli szerénység és ker. felebaráti szeretet működéseinek, (melyek farizeusi módon utsarkokon és hidak végein nem akarják dobra ütni áldozataikat) azok előtt, kik a szeretet magasztos tanait nem veszik szíveikbe s a jócselekedeteket a becs és elismerés zománézával csak akkor övezik körül, ha azok mint valami árucikkek a nyilvánosság előtt kipublikáltatnak: az idő és zavaros korszellem által követelt némely esetekben a csendes elzárkózottság magányából ki kell bontakozniok, hogy a jó példa hasson és hatva nemes utánczást is keltsen s a ferde nézeteket eloszlassa.

Tudja mindenki, hogy a nap akkor is napnak marad, há sőtét felegek borongva alatta, nem láthatjuk sugarait oly ragyogó fényben felénk szárnyalni. Ily a jótétemények, az áldozatok is jönnek bárhonnan, mindig azokul maradnak, ha a halás elismerések és érzelgős nyugtatványok nem is tömők a lapok hasábjait.

De mégis, midőn minden emberi munkásságnak s minden kulturalis, humanistikus vagy vallási intézménynek a társadalomra kiható ereje van, mi áll annak útjában, hogy ismeretes ne legyen a munkás, az intézmény, az áldozat, a jótétemény különösen, ha ezek elhallgatásával a fontosabb ügyek iránti érdeklődés hiányának szégyenítő vádjá merül fel? S nem kell-e fegyver ellen, fegyverrel harczolnunk.

Scriptis scripta opponenda sunt!

Eppen ezért, ha ellenségeink, vagy a tájékozatlanok azon vádat dobják szemünkbe, hogy filléereinket ez, vagy amaz nemes céltól elvonjuk; hogy nem érdeklődünk a közügyek iránt, hogy nevünk egyik vagy másik jótékony egyesület adakozóinak katalógusában a talán ohajtott számban nem figurál, ily vád, vagy megszólással szemben nincs-e fegyverünk? Azonban ide nem is kell fegyver, hanem csak világos hivatkozás azon humanus és vallási intézményeinkre, melyeket — egyedül az erdélyi egyházmegyét tekintve — mi tartunk fenn, vagy tetemesen segélyezünk, mikről azonban a laikusok viszonyainkról való tájékozatlanságból inkább, mint talán rossz akaratból, tudomással nem birnak.

Azért ezen intézményekről a zok számára, a kiket illet egy kis referádát állítok össze, melyből látható lesz, hogy emezek bár katolikus jelleggel birnak, de azért ép oly közczélúak és hasznosok, mint akár mely más hazai társadalmi intézmény, melyről nagy garral hirdetik, hogy nélküle Róma ledől s rab igazba görbed.

Referádám tárgyai nem újak, bennök ujdonság jellegével csak annak feltüntetése bir, hogy kik értők áldozatot raknak le az Isten és egyháza oltárára: hazánk kulturalis törekvéseit ép úgy mozdítják elő, mintha akár melyik kultur-egyletnek rendes, beiratkozott tagjai lennének. Azért essék el a vád, melylyel oly könnyen dobálódnak azok, kik ügyeinkről tájékozatlanok, vagy nem tartanak közügynek oly valamit, mi katolikus vagy plane papi talál lenni. Tehát:

Többi egyleteinket nem hozva fel, az erdélyi kultur-egyletnek egyik főczélja egyházak és iskolákra irányul. Nem volt-e és nincs-e már nekünk régóta

ily kultur egyletünk, melynek filléreit kizárólag a megyei papság rakja össze? Az egylet vagyunk mi magunk, az alap pedig a szegény papok és k-tanítók alapja (tundus auxiliaris), melvet önadóztatásunk által tartunk fenn egyetemlegesen? Hiny szegény pap és kántor-tanító élvezte és élvezzi ennek üdvös gyümölcseit! Időnkénti felsegedelmezései folytán, mily sokan nyernek erőt és biztatást, hogy mint az egyház, a nemzet és iskola napszamosai gondmentesebben teljesíthessék kötelesegeiket?!

Van Erdélyben oltár-egylet — a szépen virázzó kézdi-vásárhelyi oltár-egylet. Ennek a nemes honleány br. Szentkereszti Stefánia kezdeményezése folytán igen nagy részben nem a papság vetette-e meg alaptőkéjét s tartja fenn? ki erre áldoz, nem az oltárnak, de a közjónak áldoz.

A Szent László társulat segedelmezéseire évenként köröztetnek az obligátszerűleg betöltetni kívánt ívek. S midőn a papság ide is áldoz: segélyezésével tul megy a kies Erdély határain, tul a Kárpátok, s azon szegény magyarok inségét könnyíti, kik az édes hazától távol a hontalanság keserű kenyerét eszik. Ez nem nemzeti és kulturalis célra való áldozat-e a haza oltárán?

A Szent István társulat szintén mint minden egyházmegyének, ugy az erdélyinek is pártfogásába van ajánlva; áldozatot kíván; fiók-üzynökségek vannak szervezve a magasztos szél előmozdítására. Ez is igényli filléereinket.

Mivel sem az államtól, sem a hivektől nyugdíjra nem számíthatunk önmegadóztatásunkon nyugdíjintézménynek rendelkezünk.

A tengereken is tulmegyünk. Magasabb humanitási szempontból figyelmünk még a szegény pogány népekre is kiterjedt, midőn a miszsiók javára szintén áldozunk.

Hol Veres-kereszt-egylet van, melyik pap ne volna tagja?

Hol gazdaság-egylet van, melyik pap ne volna tagja?

A kath. tanító-egyletek nem számítják-e tagokul a papokat?

Az irodalom egyik vagy másik terméke nem látható-e asztalaikon?

A szellemi egység ápolása s a közművelődés terjesztése végett egyletté alakultunk s a legnagyobb részben általunk fentartott „Közművelődés“-lap már figyelemreméltóvá tüntette ki magát szélesebb körben, stb.

Eltekintve azon követelményektől, melyeket tőlünk is, mint minden egyes polgártól más irányban a haza megkövetel: eme felsorolt kulturalis eszközök és humanistikus intézmények pártolásával is nem vagyunk-e eléggé megterhelt, de azért nemes bajnokai a közügynek? Csak tisztán kath. érdekek és czélok nem elég számu perselyt nyujtanak e felénk filléereinkért?!

Nem torzsolkodó hánytorgatásból, vagy fitoktató dicsekvésből írom e sorokat, sem pedig azért, mintha hazánk akár melyik nemes és hazafias irányu egylete, vagy intézményének ellenségeül mutatnám be magunkat, (mert áldozzon mindenki oda, hova akar és van anyagi képessége), hanem csak konstataálásával annak, hogy:

Ha mindenre nem áldozunk, nem azért van, mert nem akarunk, hanem mert nem tudunk. S miért nem

rudunk? Választ írék a fentebbiekben azok számára, kik a társadalom nagy foruma előtt mindig csak a vádló szerepét játszák. Reményem, hogy t. olvasóim, mint komoly és lelkiismeretes bírák a meg gondolatlan vádakát bizonyítékok hiányában elejtetik.

K. Gy.

Bátori István emlékezete.

(Vége.)

A XVI. század gyászos eseményei közé méltán számíttatik az is, hogy az ország vallási egysége széttepett. A Németországban megindult ugynevezett vallásújítás terjedését hazánkban nagyban előmozdították, mint más helyeken is, a politikai viszonyok.

Megalakulván Erdély külön államisága, hogy a fejedelmi udvarnak megfelelő jövedelmi források biztosításának, az 1544-iki tordai végzés a püspökség jövedelmeit ugyan még csak kezelteni rendeli a kincstárnok által, de már az 1556-iki szászsebesi gyűlés Bornemissza Pál püspököt az országból kiutasítja, mely eset után az egyházi javak magánosok által foglaltatnak le. Az 1556-iki nov. 25-én Kolozsvárt tartott gyűlés kéri Izabellát, hogy a püspökségek, káptalanok, konventek, prépostságok és más egyházi személyek javait ő és fia az ország javára és közszükségeire fordítsa, a minek következtében az egyházi javak világiasítottak.

Ezen intézkedésnek biztosítására egyedüli módnak látszott a kath. vallásnak a fejedelmi udvarból és a népből való kiirtása; azért az új vallásnak terjesztése kétszeres buzgalommal folytatott, mert a protestantismus nem csak nem sürgette az egyházi javak visszaadását, de sőt azok elvételének rendszerét ő maga hozta be.

És az 1566-iki gyűlésen már „egyenlő akarrattal végeztetett, hogy afféle egyházi rendben levő személyek, kik a pápai tudományhoz és emberi szerzésekhez ragaszkodnak és abból megtérni nem akarnak az ő felsége birodalmából mindenünnen kiigazittassanak.“

Ezzel Erdély dekatholizálása be lett végezve. Maga az uralkodó, János Zsigmond katolikusból lett lutheranus, abból kalvinista, és végre, mint buzgó unitarius halt meg 1571. márczius 14-ikére viradólág, eltemetvén Gyulafehérvárt anyja mellé.

A katolikus vallás elhanyaglásával elhanyaglott a katolikus tanügy is. Volt zárdák alakítottak ugyan át protestans tanintézetekké, de ezeknek is működését megbénította a heves vallási villongás, mert majd az egyik, majd a másik fél kezébe kerültek, a mint az egyik, vagy a másik emelkedett tulsulyra, sőt meg is szűntek, a mint megszűnt az unitariusok fehérvári iskolája is nyomdájukkal együtt.

Ily körülmények között lépett a fejedelmi trónra a katolikus vallásu Bátori. A mig csak is erdélyi fejedelem volt, nagy eszélyességgel a tényleges állapotok rendezésére szoritkozott, tisztelettel viseltetvén a fennálló törvények iránt; az alatta hozott vallási törvények nem szólnak másról, mint a törvénytelen újításoknak eltiltásáról. De midőn a lengyel királyságot is elfoglalta, Erdély katolikus ügyén segíteni nemcsak ösztöne sarkalta. A vallási vil-

longások már annyira szűntek, a kedélyek már annyira csillapodtak volt, hogy nagy tervének megtestesítéséhez hozzá foghatott.

Csak kevéssel azelőtt tünt fel az egyház egén a kath. szellemnek legépebb nyilvánulata gyanánt az oly nevezetességre jutott Jézus társasági szerzetes rend, mely rövid élete alatt is a vallás és tanítás terén oly bámulatra méltó eredményeket ért el. Ezen renddel boldogítani Erdélyt is, lett egyik leghőbb vágya a fenkölt gondolkozásu fejedelemnek.

1570-ben Bátori Kristof hívására 12 jezsuitát küldött Kolos-Monostorra, a ki onnan Kolozsvárra és Fehérvárra is betelepítette őket. Midőn pedig az 1581. május 1-én Kolozsvárt tartott országgyűlés ezen három helyre történt betelepítésüket törvénybe is ígatta: Bátori István május 12-ről kiadta hires alapító levelét, a melynek erejénél fogva, minthogy a haza akkori szomorú viszonyai miatt sem Magyarországon, sem Erdélyben kollegiumok, vagy akademiák nem léteztek, Kolozsvárt a jezsuiták vezetése alatt akadémiát alapít, s annak és a szerzeteseknek helyiségül kijelöli az elűzött szent-ferencz-rendűek Farkas utczai üres kolostorát és a mellette levő apácza zárdát, melyben csak egy vén anyóka volt. Fentartására adományozza a kolosmonostori apátságnek saját pénzével vásárolt, illetőleg kiváltott monostori, bácsi, jegenyei, tiburczai, kajántói és bogártelki birtokait tizedekkel együtt.

Ez Bátori nagyszerű, és még nagyobb horderejű alapítványa. A ki maga is járatos a tudományokban, csak az becsülheti így meg azokat, csak az lelkesülhet értök annyira és hozhat ily nagy áldozatot. És csakugyan gondosan is képezte magát a jeles páduai egyetemen, a hol Zamoskival a hires lengyel kancellárral is megismerkedett, ügyesen forgatta a tollat, mint hátramaradt beszédei és levelei bizonyítják, s hogy a hadi tudományokban, különösen a tűz műveletekben mily képzett volt, mutatja az, hogy oly bombát talált fel, mely minden más gyújtó-eszköznél előnyösebb volt s nagy sikerrel alkalmaztatott a muszka-háboruban a favarak vivásánál.

Az ő nagy áldozatai folytán csakhamar hires iskolák keletkeztek Kolozsvárt és Gyulafehérvárt, melyek megteltek hallgatókkal; nemcsak a katolikusok, de még a protestánsok is oda küldötték fiaikat, mert ott alapos tudományt és magas miveltséget lehetett elsajátítani.

A tehetetlen utódok nem tudták az ő intézményét fentartva tovább fejleszteni, de nagy műve mégsem semmisült meg, meg van az ma is, mint az erdélyi katolikus tanulmányi alap gazdag kezdete; annak áldásos hatását ma is érezi minden valláskülönbőség nélkül e bérczes haza mindazon része, hol katolikus középiskola van.

De nemcsak tanulmányi, hanem ösztöndij-alapunk is neki köszöni eredetét. Ennek keletkezése többszörösen hálás emlékeztető. XIII. Gergely pápa (a naptár-javító) a magyar nemzet iránt való aytai gondossággal igen szépen bizonyította azzal is, hogy Rómában papok kiképzésére magyar kollégiumot alapított, melyet később ugyan ő a német növeldevel egyesítvén kollégium germanico hungaricum-má szervezett, mely czimen az Rómában ma is meg van. Ugyanezen nagyemlékü pápa a Bátori István által alapított jezsuita kollégiumot és főiskolát megerősítve azt egyetemi rangra emelte és földíszített mindazon elő-

ogokkal, a miket Európa legelső egyetemei élveztek a udorrá való előléptetés kiváltságával együtt. De ugyan-ezen alkalommal 1582-ben hazánk iránt való előszeretettől és kétségkívül Bátorinagy áldozatai iránt való elismerésből is évenként 1200 darab aranyat ajánlott föl 15 esztendőig erdélyi szegény kath. gyermekek nevelésére. És most Bátorinagy ezen az egész egyház fejedeleme által tett ajándékhoz a szászok statutumainak megerősítése alkalmával 1583. február 13-án a szász papoknak öt illettő tizedéből (decima) évenként 1000 darab aranyat rendelt; a jezsuiták kolozsvári iskolájához nemes és nem nemes ifjak nevelésére és ételmezésére, kik vékony anyagi helyzetük miatt nem tudnak elméjüket a tudományokban kiművelni, szemináriumot csatolt, annak berendezését kora leghiresebb jezsuitájára a nagy diplomata Possevin Antalra bízta; és ezen szeminárium mint szent Józsefről nevezett növelde Kolozsvárt most is fenáll.

Mindez Bátorinagy vallásos lelkületéről, de egyuttal közte és a pápa között levő legjobb viszonyról is tanuskodik. Hogy mily bizalommal volt a pápa iránta, és hogy ő mily odaadással viseltetett a pápa iránt, eléggé mutatja az, hogy midőn a lividiai hadjáratban győzelmesen harczolva Rettenetes Iván orosz czár ellen és a czár a békében való közbenjárásért a pápához folyamodnék, igérvén a török ellen szervezendő keresztény szövethozatához való csatlakozását és kilátásba helyezvén a kath. egyházzal való egyesülést is, a pápa közbevetésére a czél érdekében a legyőzött czárnak 10 évi fegyverszünetet adott.

De T. Közönség! számolnom kell a rendelkezésemre álló idő rövidségével. Különböznem is azt gondolom, hogy a mondottakban is elegendően följegyeztem ünneplésünknek alapokat; több, ily alkalomra fölösleges, és csak türelmefárasztó lenne. Megszűnök tehát ezen örökre dicső alakról tovább beszélni. Nagy volt ő életében, de nagy volt halálában is. Utolsó szavai: Uram a te kezeidbe ajánlom lelkemet, életem magyarázatához a legtalálhatóbb kulcsot adják. Vallásos lelkületének teljes nagyságával halt el. S a gyász, melyet Lengyelország öltött, a vesztesség fölötti nagy fájdalomhoz egészen illett. Az ország maga halottjának vallotta, s a gyászszertartás költségeit magára vállalta; siremlékén Lengyelország nagy királyának s a haza atyjának nevezte. Ennél többet nemzet királyának nem adhat. S a gyászba öltözött lengyel muzsa a költészet megeredt kesergésével sirta el mély fájdalmát s későbbben himnuszokban magasztalta dicsőségét.

Erdélyt végrendeletében legkedvesebb hazájának nevezi, egységre és békességre inti; utolsó leheletéig nem szűnt meg azt szeretni; és úgy szerette, hogy szeretetének áldásaiban halála után is boldogult; mert ha Erdélylyel egyebet nem tett volna, minthogy a tanulmányi és ösztöndíj alaphoz a kezdetet lerakta, úgy sem veszne ki emléke szívünkéből soha.

T. Közönség! Ez a hely, a hol mi lakunk, nagy történelmi emlékek helye; alig van e hazának pontja, mely eseménydusabb lenne, mint városunk színtere; de nagymúltjának egy jelentékeny része éppen Bátorinagy életével van egybefüggve, mert hiszen neki is fejedelmi székvárosa volt s jótéteményeiben gazdagon osztozott.

És a midőn két ország szentel nagy nevének ünnepet, nekünk elevebben kell róla emlékeznünk, s a ki

saját életével valósította meg minden korok egyik legjelentesebb és sokat vitatott kérdését, hogy mily jól lehet a vallás és haza iránti kötelemeket a legszebb összhangban teljesíteni: az ő példáján gyümölcsözőbben kell buzdulnunk, hogy a vallás által megszentelt honszerelem tette készen lüktessen mindig ereinkben s nagy áldozatokra emelje kebelünket.

Csak így lesz ez igazán, s legyen is, a kegyelet által az ő nagy nevéhez méltóan szentelt hálainneps, a melyben Erdély nagyszívű püspöke is egész fenkölt hazafiságában vesz velünk együtt részt.

T Á R C Z A.

Topánfalvi apróságok egy kis tárczában.

(Rosz kertek, szomszédok, merengés, paradicsom és az én kertem, temető, kertcsinálás, hála stb.)

Ezelőtt több, mint 2 $\frac{1}{2}$ évvel Topánfalvára jövén a templom és udvar körüli kerteket oly zilált állapotban találtam, hogy az udvar keskeny-ége miatt mind magam, mind híveim féltünk, nehogy kétoldaltól hirtelen reánk omlna ez az iczi-piczi eklézsia, mely e vadregényes felvidék oláhsága között a magyarság egyik tengerszemecskéjét alkotja, saját romjai közt találja halálát. Nekem ugyan a kertek e rosszaságában egyelőre nem volt valami nagy károm, mert ugysem volt oly tulzánú ingó-bingó, mozgó udvari butorom, mik nagy és jó kerítéseket igényeltek volna; míg a szomszédok libái s holmi egyéb rőfögő viczinusok egész hálás képet vágtak, midőn mentem-jöttemkor hiába való erőlködéssel csendes és élvezetes legelészeik között kihajtogatni nem akarám, megmondolva azt is, hogy én nem liba pásztor vagyok. Ebből aztán az a praktikus hasznom lett, hogy a kegyes szívu szomszédasszony a „hengerdedes nyulánk, mocsáros turkoncz apródványi tolondek“-aiból (kolbász) nekem is juttatott egy kis tiszteletdíjt, míg a másik kedves seprőtollakkal róvá le adóját, ámbár inkább szerettem volna a nyulat bokrostól.

No de hiába! velem is az történt meg, mi igen sokkal: rendesen azt szeretjük, reményeljük, kívánjuk, mit ugysem érünk el s még a remény és kívánságaink azok, mik a hiszékeny embert orra- és fülénél fogva egész életén keresztül cibálják.

Hej, de állj meg tollam! Nem merengés akarnak lenni „apróságaim“, hanem a mindennapi s aztán a ritkábbacska napok történeti.

Tehát hol kezdjem? Igen, a kertben vagyunk — — de nem, mert nincs kert, tehát az udvaron? itt sem, mert az udvar kapu és kerttel jár. No hát, gyeven vagyunk — és legelésznek szemek az azon óriási firmamentumon, mely fejeink fölött, mint egy reneteg lámpakorong elterül, honnan egész iiluminált állapotban tükrözik le a nagy mindenség kandelabru na, hogy annál inkább láthassuk azt, mit leginkább akarunk látni és mégsem láthatjuk. Ez azon nagy ronda semmiség, mely egy hatalmas zérusként kerítések alakjában körülövezett minket s az udvart és templomot! (Nemde szép mondasok? Két éjen rágtam körmöm, míg ad rem kiszurkoltam.)

És gondolkozni kezdettem . . .

S gondolám: Ádáméknak nem tetszett a világ legelső kertje, pedig az ám paradicsom volt; és mégis épen rajtuk teljesült tán először a közmondás: válogatósnak vadalma, s annak is rosza.

S aztán nekem hogyan tetszhetett volna azon kert, hol csak egy kis kukoricza terem — már levágattam magyából hizett egy gőjét — továbbá kender az elkeseredett szerelmesek és lókötők nyakravalójára; ribizli és egres szósznak; murok, retek, petrezselyem főze'eknek; torna tüdőgyulladás ellen; tárkony pisztranghoz; saláta malaczcpecsenyéhez; fokhagyma czibréhez s paszuly diszebédül és manó tudja még mi lehet a föld alatt, honnan emezek kinöttek?! No de én mégis tudom mi van kertem földje alatt: temető. Romlandóság, mulandóság terén van a lakásom; talán ezért volt oly korhadt s romlott minden egymáson.

De aztán — itt már többen vagyunk — megembe-reltük magunkat.

Irtunk a magas kincstárhoz.

Rosz jelző ez a „magas”; mert tán ez az oka, hogy kéréseink oly hosszú időn keresztül emelkednek a „magas” kincstár füléhez. És e késedelmes ut lehet oka annak is, hogy mire visszaérkeznek, oly sok kikopik belőlük. No hanem mégis kaptunk — cseppet a tengerbe: 137 frt. — Ez az oka, hogy deficitünk csak 60—70 millió. Ha temetőre is kapunk: mintegy 150 frttal emelkedik vala deficitünk. Hálálkodjál azért Magyarország, hogy kincstári temetőidet mostani divat szerint kerítés nélkül hagyod, mert legalább néhány frttal értéktelenebb lesz a budgeték ellen intézett beszédek becse.

Aztán a szegény halottak nem zugólnak. Ők már lefizették tartozásaikat.

Bár te is ezt tennéd édes honom! Ekkor csendes lenne és nyugodt a nyomások nyomoraitól sujtott bugyilárásunk, mint azon hely, hol a meghaltak nyugosznak. Pedig félek, hogy inséged alatt majd te is meghalsz s hitelezőid kezébe kerülendő erdeidből: ép úgy nem állítanak fejfát sirod fölé, mint mily fősvény vagy te, vagy szegény, pátronátusi kötelességeid teljesítésében! — — —

Kaptunk tehát pénzt kertelésre. A tenyeres-talpas munkák végzése a mi kötelességünk lett. Vagyunk pedig munkaképesek e kis ekléziában kevesen; fizető képesek kevesebben s tenyeres-talposok legkevesebben — noha erdőben lakunk.

Tehát kell mennünk tenyeres-talpos munkára. Ha kell menjünk, vegye ki-ki szerszámát! Én: egy Methodus gubernandi parochiam-mal, Loyczel járásbíró a Corpus Juris-szal, Duducz és Stáry irnokok kalamáris és pennával, Révai és Petersberger erdészek fenyőtobozok és vadászkésekkel, Ersek doktor néhány recipével, Tehdenfeld satikus orvosságos üvegekkel, Angi pénzügyér egy lefoglalt szilvuriomus bődönkével, Schnorner csendőrör-mester egy pár havasi jó madárral, kik tehenekre karvaly-kodnak, Teofil és Löwy kereskedők komponákkal, az öreg Hochmán bácsi burnotos szelenczéjével, Kothisel Nikodin az igazság botjával Weiss órás néhány ketyegő izével, Kummerlaender pincze bizományos üres hordókkal, Zudor szolgabíró ministeri rendeletek tárával s a vén Péter bácsi kántorom öreg Kánczionáléjával.

Aj, így vállvetve, viribus unitis, mily tenyeres-talpos munkálatokat vihetünk végbe. Puskaropogás, kardcsörtetés, penne karczolás. Corpus Juris-harsogás, burnottüsszögés, a methodus dirigáló hangja, a komponák billegése, az órák ketyegése, a bot suhogása, a hordók kongása, az öreg kánczionale zengése stb: mind oly hatalmas ásó, kapák, fejszék, kulimászok s vakoló kanalak, hogy azonnal kész namcsak a kert, hanem egy új Babylon vagy Babel is.

De nehogy akkora zenebona közt inkább összeomljanak Jericho falai s a rebelliók e nevezetes régi színelhén valami veszedelmes konspirációt gyanítsanak, mely aztán forrongásban törve ki pusztítana, mint a Hőra-lázadás 1784-ben, midőn templomunkat összerombolták, oltárait szétzúzták s a legszentebbet lábbal tiporták: tehát meg lett váltva a tenyereinkkel talpon végzendő munka. Köszönet és hála érte a megváltóknak, kiknek a 10-ik parancsból egy-két gvenge cseléden kívül se ökre, se samara nem levén: kapák, fejszék és lapítókkal kell vala előbb irt szerszámaitak felcserélve, a magas kincstár igáit viselni. Miféle s. alapján? nem tudom, s ha tudnám is nem mondanám, hisz a magyar államnak, mint legfőbb kincstárnak nem érdeke-e, hogy az itteni magyarság ugy anyagilag, mint szellemileg humanus és kulturális eszközei és czéljai elérésében akkora nagy és hiborgós természetű tenger közepén fekvő kis szigeten bőkezűbbséget eláruló mértékben ne segedelmeztetnék? — — —

Ezek után bemenénk a templomba. A chorusról a rozzint orgonából puha kezek által kivert hangok kísérete mellett kellemes dallamok fuvalmai érinték füleinket, mik annál kedvesebbek a Mindenható előtt minél tisztább és szebb lélek áhítatának zengő nyelvű szent sugalmi azok. Igen éltete n és köszöntöm nőiát feledni kezdő vén kántorom bájos szupplensét Loyczel Ilona kisasszonyt, kiből oly szépen szövődnek össze a műveltség és vallásos buzgóság kegyeletsszájai s ki az Isten tisztelete fényének emelése körül oly szép és respectálandó fáradhatlanságot fejt ki vasár és ünnepnapokon. — S ha az oltárookra feltekintünk, az élénken lobogó gyertyák fénysugarai lövelnek felénk, mely sugarakban a kedves leány dedves mamájának Loyczel T.-né önagságának Isten házáért és diszitéseért dobogó jótevő keblének vallásoosságtól hevített melege világol, és a szeretetre méltó doktorn: ön igyság íé, kik szegény templomom patronául többször lekötelezőleg tüntették ki magukat. — Mi pedig mindezek után kebleinkből egy-egy ájtatos „Te Deu n^o”-ot, hálálkodánk a minden jókat jutalmazó Istenhez.

Kovács Gyártás.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Vidéki levél.** Főtisztelendő szerkesztő ur! Matriális irányu korunknak hithidegsége közepette jól esik lelkennek kath. hitéletünk egy örvendetes mozzanattáról a nyilvánosság előtt is bizonyosságot tehetni. Nem programmszerűleg előkészített ünnepélyt, hanem a Gondviselés titokszerű működése folytán a hivek kebléből önkényt fakadt vallásos örömmünnepet akarom szíves engedelmével megemlíteni.

A lourdesi barlangból a kath. világra áradt kegye-

Jemnek egyik sugara elhatott a „Mitács“ alá is, s a szüz anya iránti szeretetre lángoló az idők romboló viharai közepette is szt. hitéhez hű maradt baróthi hitközség hiveit, kik megértvén ezen kegyelem-sugár intését, dicséretes buzgósággal siettek filléreiket a Mária iránti szeretet oltárára hozni, hogy Isten templomát egy műzléssel kiállított diszes lourdi Mária-szoborral ékesítsék, s az élet ezer csalódásai közepette a szüz anya iránti gyermeki viszonyukat felmelegítsék.

A szobor felszentelési ünnepéye e hó 8-án volt, s ki ezen alkalommal a zsufozásig megtelt templomban megjelent, a szobor szépsége s a mennyei szt. szüz édes anyai szeretete által az áhítatos hivek szemeibe csalt örömkörmények csillogásával meggyőződhetett arról, hogy a szív idegen fénytől rem melegszik, hogy hű ábrádra töripül le az anyagias világ vigasztalása után kapkodóknak minden reménye az előtt, ki az egyház vigasztalásának tengeréből csak egy cseppnyit izlel és élvez; hogy a szívet csakis az égiek képesek szt. megnyugvás és boldogító reménnyel eltölteni.

Egy tekintet a gyönyörű szoborra s egy gyermeki bizalommal teljes gondolat az égben lakó szt. szüz szépsége s édes anyai szeretetére ezerszeresen kárpótolt mindenkit azon néhány fillérért, mit a szobor költségeinek fedezésére áldozatul hozott.

Örök emlékeül ezen vallásos vigasztalással teljes napnak „elő rózsafüzér“ társulat is alakult 150 tagból, kik Maria különös tisztelőül ajánlkozván, az említett ünnep nyolczadán kezdik meg imáikat, kérvén az égi szt. szüzet, hogy szt. fiának ezen elszigetelt kis nyáját jövőre is hitében megtartsa és megerősítse.

Ha elgondoljuk, hogy a mostani kedvezőtlen gazdasági viszonyok, a korszellem által mintegy kötelességszerűleg parancsolt fényezés, s más lelemi és anyagi csapások folytán mintegy millió forint adósság nehezedik a kis „erdő-vidékre“, örömmel töltheti el a távolban lakó hit-sorsosaink kebelét is azon körülmény, hogy ezen anyagi szükséggel küzdő vidéken lakó testvéreik, kik a legközelebbi multban 8 diszes oltár-gyertyatartóra 130 frtot, 4 egyházi lobogóra 420 frtot, egy oltárszönyegre 95 frtot, közös adakozás folytán áldoztak, most újab áldozatot hoztak Isten dicsőségének emelésére s a szt. szüz iránti tisztelet élénkítésére. S midőn latjuk, hogy az anyagi szükségekkel küzdők, lelki vigasztalás után epedve, vallásos kegyelettel áldozzák filléreiket szt. czélok előmozdítására, Aranyrak ezen arany szavaival kell felkiáltanunk:

Szegénynek drága kincs a hit,
Túrni és remélni megtanít.
S neki, míg a sir rá nem lehel,
Mindig túrni és remélni kell.

Baróth, 1886. december 12-én.

.V. —n.

— **Vidéki levél.** Megjött tehát hála Istennek százszéregeni róm. kath. hitközségünknek is egy várva várt s most már feledhetlen napja, decz. 8-án, a Bold. Szüz szeplőtelen fogantatásának dicső ünnepén. Mintha csak ő, az Istennek anyja — kinek most művészi kivitelben előállított imponans, vonzó, buzgóságra hangoló képe, oly magasztos ragyogó dísz kölcsönöz templomunknak — in-

tézte volna, hogy éppen az ő kedves ünnepén áldassék meg oltára, a fő-oltár, melynek hiányát már 38 év óta tájladmason érzi e hitközség.

Az 1848-iki szomorú, gyászos időben u. i. az egész templom oltáraival együtt, a falakat kivéve lángok martalékává lön. Mindjárt később a hivek buzgósága a templomot helyre állította ugyan, de az oltárok helyre állítása költség hiányában elmaradt s így a szegénység miatt jelen évig az egyik filialis községből kölcsönzött faoltárral kellett megelégedni.

Ezen szegénységet látva boldogemlékü Fogarasy Mihály néhai nagynevű püspökünk, jólelke szerint — mint mindenütt — itt is kívánt segíteni e feltűnő nagy hiányon, és megvette 200 o. é. forinttal a főoltár alapját; miért hiszem elvette megérdemelt jutalmát a pásztorok pásztorától.

Ezen alap a buzgó helybeli hiveknek adományai folytán — hála és forró köszönet legyen nekik is ezért — felgyült a jelen évig 1300 forintra. Azonban miután 1550 forinton alul templomunkhoz méltó főoltárt építtetni nem lehetett, kegyes szívé atyáskodó nmélt. püspök urunknak nagybecsű adománya — melylyel pótolta a hiányzó részt, melyért ismételve mondunk köszönetet — lehetővé tette, hogy mélt. Kovács Ferencz apát, esperes ur által ajánlott Zynthaler Mihály jó nevű oltárépítő által készített főoltárunk ma felszentelve áll templomunkban. Igen fennáll templomunk e szíve, a legszentebb méltó hajléka, az új szövetség frigszekekrénye teljes diszben. Áhítatos buzgósággal közeledhetik ide már most szegény és gazdag, boldog és boldogtalan; örömet, könnyebbülést, mennyországot keresni.

Megáldása fennemlített napon történék, fáradhatlan tevékenységü, e vidék minden rangu és rendü hiveinek tiszteletét, szeretetét bíró mélt. Kovács Ferencz apát, esperes-plébános ur által. Megérkezésének hírére vallásukölömbőség nélkül özönlének a hivek templomunkba, daczára a csakis kath. ünnepnek. Az idő is derült levén, mintha csak ünnepi szint öltött volna az is, zsufozásig megtelt az Urnak most már méltó hajléka. Dél előtt 10 órakor vette kezdetét az isteni tisztelet és pedig mélt. apát, főesperes ur szent beszédével, beszélve az ünneppel is összevágólag a gyönyörű „Immaculata“ főoltárkép egyes részeinek jelentőségéről. E méltóság teljes beszéd igazán kezdettől végig lebilincselve tartva a hallgatóság figyelmét, észt és szívet egyeránt meggyőző s megindító vala. Kiterjeszkedett Máriát és életét tartva szem előtt az élet legfontosabb, de egyszersmind legválságosabb körülményeire, a szónoklat teljes magaslatán állva s mindenkitől megértve. Mintha csak a nagynevű Dupanloup mondása nyilvánult volna minden szóban: „Az egyházi szónoklatnak olyannak kell lennie, hogy a szegények úgy, mint a gazdagok, a műveltek úgy, mint a műveletlenek benne világosságot leljenek az elme, és meleget a szív számára.“ Igen, e szent beszédből a szegények örömkörmények hullatva tanulak meg: hogy Jézus Krisztus és a Bold. Szüz a szeretetet leginkább érettük hozák e földre; a gazdagok pedig: hogy gazdagság és földi vagyon folytán mikép juthatnak a szeretet birtokába, a mennyországba; a műveletlenek: hogy jussanak a műveltség magaslatára, a műveltek megtanulhaták: mire fordítandó legzélsze-

rübben a műveltség. Különösen rámutatva a gyermekek igazi növelésének kellékeire, világító napként ragyogtatá a szülők szeméi előtt azon elveket, melyek szerint lehet a kor ferde szokásait kerülve Máriához hasonló gyermekeket nevelni, ellenkező nevelés mellett mily átka lesz a gyermek szülőjének, mennyire fogják népesíteni a börtönöket, szaporítani az emberiség kártékony tagjait! Mind azt oly élénken, oly nyomas, dönhetlen érvekkel pecsételte a hallgatóság lelkére, hogy kinyomata ott tündöklék az arcokon, jó következménye elmaradhatlan az életben. Én mint az egyház legkisebb szolgája csak bámulva álltam ily nagyság előtt, ki az ige kétélű pallosát annyira meglepően képes forgatni, villogtatni. Mint később is hallám az egész közönség a legnagyobb élvezettel és tanulsággal hallgatta volna az ily páratlan beszédet élen szemjén egész estig is.

A szent beszéd után ő méltósága segédlettel végzé az oltár megáldását, bemutató rajta először a legtisztább áldozatot, mely alatt a helybeli „Polgári dalkör“ fokozta a szent élvezetet és búzgóságot, latin és magyar daraboknak négyes karban való éneklésével. Felajánláskor T. Papp Sándor köztisztviselőben álló ügyvéd ur lepte meg a szent áhitatban elmerült közönséget: „O sanctissima o piissima“ soloval, melyet orgona kíséret mellett valódi műizlés és érzéssel adott elő, sok más jótéménye mellett ezzel is kívánta a nemes szívű ügyvéd ur emelni az ünnepély fényét.

Az isteni tisztelet végeztével valódi jószívűséggel vendégelt meg barátságos asztalánál helybeli plebános ur, legelőször is megemlékezve felköszöntőjében püspök urunk ő nagyméltóságáról, mint az oltárra nézve egyik legnagyobb jötevőről, éltette mint jó atyát, ki gyermekeinek minden szükségén segíteni, azt megszüntetni igyekszik. Azután meleg szavakban köszönte meg, valamint hitközségünk jelen levő képviselője is, mlt. apát, esperes urnak nagy tevékenységű szives fáradozását. Ő méltósága emelkedett hangon mondott köszönetet mint ker. esperes első sorban helybeli tevékeny búzgóságu plebános urnak, azután a volt és jelenlegi fáradhatlan gondnokoknak, kik a létesült szent ügyet szintén fejlesztették s valóságára hathatósan segítették.

Vége az asztali társaság körében a délután folyamán mlt. apát, esperes ur újból részletesebben is megvizsgálván az új oltárt a felett teljes megelégedését és tetszését nyilvánította, azután t. Madary Lajos buzgó curator ur kocsiján többek kísérete mellett ment le ő méltósága az indoházhoz még azon éjjel Kolozsvárra indulva cultur-egyleti gyűlésre, a szász-régeni híveknek örökre maradandó emléküvé tevén e kedves napot.

Itt meg kell említsem templomunk díszítésére ez alkalommal is hozott nagy jótéményeket, buzgó szívből folyó áldozatokat, hadd a nyilvánosság terén is vegyék el az elismerés méltó jutalmát azok, kik a szent ügyet oiy mindenkori készséggel hordják szíveiken mint: Gyergyó-Remetén lakó id. Mélik István urnő ő nagysága, ki 8 drb. igen szép nagy gyertya hozzá való szalag és virággal lepte meg hitközségünköt, kívánta díszíteni az új főoltárt. T. Madary Lajos curator ur, ki egy szentély-karzattal, mely úgy 100 forintba került örököltette meg nevét; Müller János egyházunk kedves híve általános ismert jönevű

építész ur az egész templom födelét újra rukkoltatta s meszeléséhez 30 forintra kívánt hozzájárulni; t. Papp Sándor hálás szívű ügyvéd ur egy első az új főoltárhoz méltó csillárt 60 forintért rendelt; Urbán Mihály második kedves curator ur 50 szál deszkát adott szintén a templom céljaira.

Midőn a hála legszentebb érzelmével mondom köszönetet itt a nyilvánosság terén, az egész hitközség nevében az áldozatkész adakozóknak ily nagy jótéményükért, kívánom vegyék el attól bőséges jutalmukat, ki az ő nevében nyújtott pohár vizet sem hagyja jutalom nélkül. Adjon Isten erdélyi egyházmegyénk minden hitközségének ily napokat s akkor örömteljes reménnyel nézhetünk egy szebb jövő elé: „mely után

Buzgó imádság epedez
Százerek ajakán.“

Gál Elek, s. lelkész.

— **Bátori ünnepély.** Főtisztelendő Szerkesztő ur! Közéletünk napi eseményeiben igen fontos tényezők a társadalmi együttlétnek és ennek kapcsán a művelődésnek előmozdítására az intézeti ünnepélyek.

A Székelyudvarhelyi rom. kath. főgymnasium tanári kara és ifjúsága sem maradt hátra azon eszme dicsőítésében, mely érzelmeink legmagasztosabbikát, a hazafiságot írja fel zászlójára, s melynek ápolására egy nevezetes, eseményekben gazdag és fényes történelmi múlt mindig kedvező alkalmat szolgáltat. A rom. kath. főgymnasium is megünnepelte azon nagy király emlékét, kinek halála 300-ados évfordulóján a haza minden részében ünnepélyek rendeztek.

Az ünnepély a megyeház: nagy termében folyt le, a város intelligens közönségének fényes részvéte mellett. A Machik József által készített király himnust az ifjúság férfi kara elénekelvén, az ünnepélynek fénypontja következett. Soó Gáspár tanár Bithory István történelmi szereplését olvasta, melyet a közönség mély figyelemmel hallgatott. Erdély jeles fejedelmének s később a lengyelek nagy királyának történelmi szereplését, az események kerekedő összefoglalása és érdeket keltő leírása által méltatták. Emelkedett hangulat szállotta meg az értelem közönséget akkor, midőn a nagy király érdemeit a hazafiság és jótékonyosság terén jellemezte, midőn kifejezést adott annak, hogy mennyire hálás szívvel ünnepelhetünk hazánk erdélyi részének kath. ifjúsága a nagy király emlékét, ki az alapítványok, úgynevezett fundatio letétele által, a nemzeti művelődés oltárára a legnemesebb és legmagasztosabb áldozatot hozta.

Volt a beszédben egy igen fontos, megyénket érdeklő pont is a nagy király korából, s ez felemelése volt annak, hogy megyénk derék főispánjának előle Dániel Zsigmond, Báthorynak udvari marschallja volt.

A köztetszést nyert felolvasás után újra az ifjúság vette át a szerepet. A lengyel nép himnus, egy népdal egyveleg eléneklése, utóbbit újrázták is, nekülönbön egy vonó-négyesnek és indulónak az ifjúság zenekara általi eljátszása arról tettek tanúságot, hogy az intézet zene-és énekkarának vezetése szakavatott kezekre van bízva, s az ifjúságnak a szép-művészetekben való jártassága a mennyire ezt egy tanintézettől várni lehet. versenyképes..

Szilágyi Ferencz 8-ik és Gencsi Zoltán 6-ik oszt. tanulók hazafias szavataik szintén köztetszésben részesültek. Ezek valának az ünnepély pontjai, s mi joggal elmondhatjuk, hogy ez fényesen sikerült s minden kívánalomnak megfelelt. Adja az ég ura, hogy ily ünnepélyek minél többször rendeztessenek, tanuljanak ifjaink ezekből hazaszeretetet, melynek ápolására és fejlesztésére leghatalmasabb rugók a társadalom gépezetében az iskolák.

Sz.-Udvarhelyt, 1886. Karácsony hava.

X. Y.

— **Bátori-ünnepély.** Brassó, 1886. decz. 18. Főtisztelendő szerkesztő ur! A brassói rom. kath. főgimnázium ifjusága folyó hó 12-én tartotta meg a Bátori-ünnepélyt, fényes közönség részvétele mellett a „Nr. 1“ nagy termében. Az ünnepély műsorát Vargyasi Ferencz főgimnáziumi igazgató nyitja meg egy szónoki hévvel, meglepően szép magyarsággal elmondott beszédjében.

Majd Szotyori Nagy Károly „Magyar király, himnus“-át halljuk elzengeni a főgimnáziumi ifjuság ajkairól.

Ezután Kovács Gy. VIII. oszt. tanuló lép föl s Vörösmarty „Előszobor“ című költeményét szavalja el. Az ünnepély fenyepontját Barácsi Sándor főgimn. tanárnak Batori István fölött tartott emlékbeszéde képezte. Batori Istvánnak e valóban szép jellemzését elejétől végéig tesztült figyelemmel hallgatta az ünnepély díszes közönsége. A hatást, melyet az emlékbeszéd tett, fényesen bizonyítja a szünni nem akaró tapsvihar. Szinte elteiedem, hogy ez emlékbeszédet megelőzőleg a főgimn. ifjuság meg Nagelének „Hazánk“ című zeneszerzeményét énekelte el. Zacharias József hegedűn, zongora kísérettel ugyesen játszta Hauser Miksának „Magyar dalok“ című szerzeményét. Az ünnepélyt a főgimn. ifjusága által énekelte „Vadászkar“ című dala zárta be. S mi e valóban szép ünnepélyről ama óhajtásunkkal tavoztunk: vajhá hazánk ifjusága örökre szívébe vesné az ösök dicsó tetteit; vajna azok magasztos példából lelkesedést meritene szent vállasunk es draga hazánk iránti kötelmei teljesítésében!

Ezzel kapcsolatban még egy pár, minket, katolikusokat érdeklő eseményről is meg kell emlekezniem. Első sorban is megemlítem azt, hogy a Brassó megyei főesperesi kerületben múlt hó 25-én alakult meg az orsz. kath. tanítói segélyalap gyűjtő bizottsága. Az e czélból méltóságos és tótszt. Moller Ede apátplebános ur által Brassóba összehívott lelkeszek es tanítók a gyűjtőbizottságot ütökos szavazas utjan választották meg. Beválasztattak: tótszt. Vargyasi Ferencz főgimn. igazgató; tótsztelendő Vincze Istvan baroti plebanos; Biró Sándor, Szasz Karoly, Lengyel József es Spalier József főielemi tanítók. Adja Isten, hogy a bizottság nagy horderejű működését siker koronázza.

Végre nem hagyhatom említés nélkül a brassói rom. kath. jötekonysági egyietnek folyó evi decz. hó 4-én a „Nr. 1“ nagy termében az árva es szegény gyermekek javára rendezett, tanczcal egybekötött zeneestélyét sem. A műsor változatossága, minden egyes pontjának szabatos előadása valóban mindenkit meglepett. Az élvezetes zeneestélyt Jaschik Gyula egyházi karnagynak köszönhetjük: neki köszönhetik városunk katolikus szegény, árva gyer-

mekei, hogy a „karácsonyfa“ örömeiben ök is részesülhetnek. A minden évben ily czélból tartatni szokott zeneestélyek jövedelmei sok szegény es árva gyermeknek törlik le hidegség es éhség okozta könnyeit. Legyen érettejből is köszönet a nemes szívű fáradozónak: Jaschik Gyulának!

—r.

I R O D A L O M.

— **Élérelem.** Kérjük a tisztelt kath. közönséget a „Hirnök“ című folyóirat, meg a „Mária-Kert“ szíves ismeretetésére es terjesztésére. — Mind a két folyóiratnak csinos kiállítás, keelemes es vigasztaló olvasmányai s változatos új díszítései már is érdeklődést keltettek mindenfelé. Némi tájékoztatásul megemlíthetjük, hogy a „Hirnök“-ben Jézus szent. Szíve templomai es kápolnái ismertetése után egyebeken kívül, mint véljük, aprí szá-mával, igen érdekes es illusztrációkkal ellátott cikksorozatot kezdünk Jézus sz. Szíve tiszteletének régibb emlékeiről Magyarországnban. Erre már dus anyagunk ké-szen áll. „Szűz Mária virágos kertjé“ t szemet es szívet örvendeztető ültvények fogják ékesíteni: azaz a kisebb tarka színvegyülettű virágokon, vagyis cikkekken kívül rendszeres összefügésben hosszabb dolgozatok is fogják változatosságát fokozni, értékét emelni. A „Hirnök“ ára az egész évre 1 frt 50 kr. A „Mária-Kert“ 1 frt. Mind a kettő együtt 2 frt 30 kr. Kalocsán Tóth Mike S. J. szerkesztő.

— **Értesítés.** Gyakran es sok oldalról hallottam a kérdzősködést az elmékedéshez alkalmas könyv után: van szerencsém tehát ezennel az érdeklődő közönségnek becses tudomására hozni, hogy Vercruysse S. J. nagyhírű es minden európai nyelvre lefordított elmékedéseit, magának a szerzőnek felszólítása es feljogosítása folytán, magyarul kiadom. Habár főképen a zárdákat veszi a mű tekintetbe, mindazáltal igen jól használhatják azt egyáltalán az egyháziak. A mű 10 ivnyi füzetenkint jelenik meg, egy-egy füzet 45 kr. — A megrendeléseket csak levelezőlapon kérem, előleges pénzküldés nélkül. Tóth Mike, Jézus társaságának tagja.

— **A „Remény“** e kitünően szerkesztett képes hetilap 12-ik (decz. 19-iki) száma két es fél iven a válogatott cikkek egész sorát hozza. Közleményei: Gróf Cziráky Jánosné (arczképei); „A nők büne“, tanulmány Maszlaghy Ferencztől; „Egy boldog anyának“, költemény Léway Mihálytól; „Báthory emlékezete“, Csippék Ferencztől; „Egy agglégény naplójából“, Hajdu Nagy Sándortól; uti képek „Keleti emlékeimből“ czímmel, dr. Moravitz Mátyástól; „Tasso élete es munkái“. Dr. Rényi Rezsőtől, (folyt.) „Valbriant“. Regény. Fordította dr. Rada István (folytatás); „Heti krónika“. Dr. Krónikástól. Állandó rovatok: Irodalom es művészet. Hymen es gyászrovat. Egyveleg, Rejtvények, Szerkesztői telephon. — Képei: Gróf Cziráky Jánosné (arczkép); Báthory István (arczkép) Szilágy Somlyó, Báthory István szülőházával előtérben; Mutatványok dr. Váli Béla „A Magyar Szinművészet Története“ című művéből; „Imádkozó remete“; „Magány“ stb. — Előfizetési feltételek: Egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt. Az előfizetési pénzek a

kiadótulajdonos lakására (Budapest, IV. Ferenciek háza) küldendők.

— **Kisebb utirajzok.** I. H. harmadik és negyedik kötet, második bővített kiadás. Irta Mészlaghy Ferencz. Ily cím alatt jelent meg e napokban Buzárovits Gusztáv könyvkiadónál Esztergomban, szerzőnek ugyanott megjelent s előnyösen ismert „Kisebb utirajzok,“ I. és II. kötetének folytatása, mely újabb két kötettel a szerző utólag tanuságot teszen ismert írói előnyeiről. Keresetlen szép előadás, élénk képzelem, széles ismeretkör és a szerző jellemző sajtósága, naiv humor üdvözli műveiben az olvasót. E két kötetnek a szellemi élvezeten és hasznos tanulságon felül, amelyet az olvasónak nyújt, még az az előnye is van, hogy a legtöbb olvasóban a legszebb és legújabb reminiscenciákat ébreszti föl ama helyek iránt, amelyekben már megfordult, vagy amelyeket még látni óhajt. Ritka író képes egyes országok, városok, vidékek iránt a kíváncsiságot, érdeklődést oly fokban felébreszteni, mint szerző, aki közvetlenségével mindig hat, költészetének melegevel mindig hódítani képes. A ki a szerző művének két első kötetét már bírja, el ne mulassza e folytatólagos újabb két kötetet megszerezni, — amely különben teljesen önálló és magában is független egésznek képez. A csinos kiállítású 21 ivre terjedő két kötet ára 1 frt 20 kr, diszes vászonkötésben 1 frt 80 kr.

— **Előfizetési felhívás** a Magyar Sion egyházi-irodalmi folyóiratra. Szerkesztik a papnőveldei tanárok. Ezen fölhívás homlokáról először tünt le a név, mely eddig sok éven át a „M. Sion“nak országszerte pártolást és elismerést biztosított. E pártolás és elismerés a köztiszteletben álló Zádori János lelkes munkásságára nézve a legszivesebb viszonzás s érdemét megillető közadó volt. Adóznunk neki mi is, de az adózás nem bucsuzás! A szerkesztőséget megosztotta velünk, tehát köztünk marad; nevét a közösség leple alá rejti s ha szemevilágát a betüktől félti is, nem szünik meg a „Sion“ utbaigazítója lenni. A pártolást, melyben a t. közönség a lelkes szerkesztőt s benne a jó ügyet reszesítette, kérjük mi is. A „M. Sion“-nak nem szabad elpusztulnia. Több mint két évtized alatt meggyökerezett azon törekvések talaján, melyeket a kath. időszakai sajtónak szolgálnia kell. Ezt az időszakai sajtót pedig eldisputálni nem lehet: rászorit a kör, mely készlet úgy védekezni, amint támad. A főliók a lovagkorból valók, a tizenkettedrétü, rőpiratos, füzetes irodalom századunk lenge gyermeke. S a magyar kath. irodalomban van még hely számunkra. Csak a jó ügy érdekeinek helyes fölfogását óhajtjuk minél szélesebb körökben, s akkor létünk biztosítva van. A januári füzetben tüzetesebben mutatjuk majd be magunkat. A lap anyagi kiállítása nem változik. Minden hónapban egy öt ivnyi füzet jelenik meg, 80 lapnyi tartalommal. Tíz példányra egy tiszteletpéldánnyal kedveskedünk. A könyvárus általi közvetítést mellőztetni kérjük. Előfizetési ára egy évre 6 frt. A szives megrendeléseknél, melyeket e cím alatt: „Magyar Sion Szerkesztősége — Esztergom“

kérünk, legzélszerűbb a postai utalványok használata. Esztergom, 1886 Szent Katalin napján. A szerkesztőség. Megjelent: **„Képes folyóirat.“** A vasárnapi újság füzetekben. 1887. évf. I. füzet. Szerkeszti Nagy Miklós. Kiadja a Franklin társulat Budapesten. Hogy a „Vasárnapi Újságot“, hazánk ezen legrégebb és legelterjedtebb képes lapját könyvárusi uton is megszerezhesse az olvasó közönség, a Franklin-társulat költséget nem kímélve, külön füzetekbe is sajtó alá rendeztette; mi által lehetővé tétetett, hogy a közönség egészen tisztán és a postai szállítás miatt szükségessé váló törés elkerülésével vehesse kezébe a „Vasárnapi Újság“ maradandó értékű közleményeit s azokat megrövizve, évek folyamán diszes könyvtárt gyűjthessen a tetszetős alaku füzetekből. A jelen füzet változatos tartalmát 33 igen szép kivitelű kép díszíti; ára egész évre (24 füzet) 7 frt 20 kr, fél évre (12 füzet) 3 frt 60 kr, negyed évre (6 füzet) 1 frt 80 kr. — Melegen ajánljuk olvasóink becses figyelmébe.

— Vettük a Szent-István-Társulat által kiadott **„Népszerű olvasmányok.“** I–IV. füzetét. — Egy-egy füzet ára csak 3 kr. — E vállalat megérdemli, hogy minél szélesebb körben terjedtesse.

— Dr. Lauran Agoston, nagyváradi gör. szert. kath. kanonok előfizetési fölhívást tett közzé ily című művére: **„Korszerű egyházpolitikai kérdések.“** Tárnyilagosan megvitatta, hazai viszonyainak szempontjából. — A füzet mintegy 8 nyomtatott ivre terjed s ára csak 60 kr. Papnővendékeknek 30 kr.

— **„A magyar nemzeti irodalom kiváló termékeinek jegyzéke.“** Kiadja Lampel Róbert (Wodianer F.) Budapesten. — Kivánatra ingyen és bérmentve bárkinek megküldetik.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL

— **Boldog ünnepeket kívánunk t. olvasóinknak!**

— **A szent-István-társulati népiraták,** mint a társulati titkár a f. hó 16-iki választmányi ülésben jelenté, jelzett időig 56,000 példányban keltek el. Tekintve azt, hogy e szám naponként folyton tetemes összeggel szaporodik, fényes eredménynek mondható, melynek előidézésében az oroszlan rész bizonyára a „Magyar Állam“ lángbuzgalmú főszerkesztőjét, nsgs lovag Lóasky Antal urat illeti, kinek nov. 23-iki lelkes felszólalása igen üdvös mozgalmat idézett elő a nevezett iratkak elárúsítása érdekében, miértis méltán kiérdemelte a választmány elismerését a nemes buzgalomért.

— **A Katholikus irodalmi társulat ügye.** Apponyi Albert gróf, a Szent-István-Társulat elnöke, a f. hó 15-an tartott vál. ülésben a napi rend után bizalmasan jelentette, hogy a Sz.-I.-T. kebelében szervezendő irodalmi osztály ügyében az aug. 7-én tartott kath. írói gyűlés által beadott memorandumot az elnökség megkapta. Egyuttal jelentette, hogy a bib. hercegprímás ő emjatól a Sz.-I.-T. elnöksége felszólítást kapott, miszerint a fenti memorandum tárgyában véleményes jelentést tenni sziveskedjék. A Sz.-I.-T. elnökségétől a jelentés néhány nap múlva fölmegy ő emjához, a fővédnökhöz. Így tehát ezen ügy is a legkedvezőbb folyamatban van.

— **Személyzeti.** Ft. Jung-Cseke Lajos főesperes-udvarhelyvárosi plébános ur ugyanott a r. k. főgymnáziumhoz püspöki biztosnak nevezett ki. Szivből gratulálunk ez újabb főpásztori kitüntető kegyhez!

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorssajtóján Gyulafehérvártn.

Alkalmas Karácsonyi Ajándék!

Huzás már december 27-én

KINCSEM SORSJEGYEK á **1** frt | 11 sorsjegy 10 frt
6 sorsjegy 5 frt 50 kr.

Főnyeremény készpénzben

50.000 frt

Továbbá -

10.000 frt **5000** frt 20 lev. | **4788** pénznyerem.

Kincsem Sorsjegyek kaphatók

A magyar lovaregylet sorsjegy-
irodájában:

Budapest, Váci-utca 6. sz.